

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS pārbaudes lietā Nr. 2023-21-27J Rīgā

29.06.2023.

Nr. 6-6/20

[persona A]
[e-pasta adrese]

Ogres novada pašvaldība
ogredome@ogresnovads.lv

Ogres novada pašvaldības aģentūra
"Ogres novada kultūras centrs"
kulturascentrs@okc.lv

Informācijai: **Vides aizsardzības un**
reģionālās attīstības ministrija
pasts@varam.gov.lv

Par atteikumu [personai A] piedalīties koncertā

Tiesībsarga birojā ir saņemta un izskatīta mūziķa [personas A] š.g. 26. maija atklātā vēstule “[..]”. Ar šo vēstuli citu kompetento institūciju starpā iesniedzējs informē tiesībsargu par to, ka viņam kā mūziķim pēkšņi ir liegta iespēja piedalīties jau iepriekš sarunātajā koncertā Ogres pilsētas svētkos saistībā ar viņa izteikumiem portālā “Facebook” par Ogres novada pašvaldību. Proti, atklātajā vēstulē sniegtā informācija liecina, ka š.g. 19. maijā viņš no [personas B], kas ir viņa ansambļa vadītājs, saņēma e-pastu, kuru tas, savukārt, bija saņēmis no Ogres novada pašvaldības aģentūras "Ogres novada kultūras centrs" (turpmāk tekstā arī - Ogres novada Kultūras centrs) galvenās kultūras pasākumu organizatores [personas C]. E-pastā minēts, ka jau iepriekš sarunātais koncerts ar [personas A] dalību Ogres pilsētas svētkos kopā ar [personu B] [..] un [personu D] [..] neesot vairs iespējams, jo [persona A] ir “iekļūvis nevēlamo personu sarakstā”, tādēļ “norāde no vadības” liedz viņam tur piedalīties. Vēlāk, saņemoties ar [personu C], viņa [personai A] paskaidrojusi, ka kādā no Ogres Kultūras centra sēdēm, [personas C] vadība minējusi atteikuma iemeslu – neapmierinot [personas A] paustais viedoklis par Ogres novada pašvaldību portālā “Facebook”. Tādējādi, [persona C], pildot savas vadības norādīto, ir atteikusi [personas A] dalību Ogres pilsētas svētku koncertā. Atbilstoši [personas A] sniegtajai informācijai vienīgais viņa ieraksts portālā “Facebook” saistībā ar Ogres novada

pašvaldību ir bijis š.g. 17.aprīlī ar šādiem vārdiem: “*Vai ir vērts dzīvot Ogrē? Iesakiet labāku pašvaldību, kur apmesties un maksāt nodokļus...*”.

Rezultātā iesniedzējs uzskata, ka šāda Ogres Kultūras centra rīcība ir pretēja Latvijas Republikas Satversmes 100.pantam: “Ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra ir aizliegta.” Viņa ieskatā ir pārkāptas viņa cilvēktiesības. Tāpēc iesniedzējs lūdz tiesībsargu izvērtēt minēto situāciju kopsakarā ar Satversmes 1.pantā nostiprināto demokrātiskas valsts iekārtas principu.

Papildus saistībā ar minēto tiesībsarga rīcībā ir nonācis Ogres novada pašvaldības domes š.g. 31.maija ārkārtas sēdes ieraksta fragments, kuru ir publicējusi Ogres novada pašvaldība kanālā *youtube*: [..], kā arī pašvaldības mājaslapā publicētā ziņa [..].

Ievērojot Tiesībsarga likumā noteikto kompetences ietvaru, tiesībsargs veicina personas tiesību un likumisko interešu aizsardzību gadījumos, kad valsts un pašvaldību institūcijas vai to amatpersonas ir pārkāpušas Satversmē un starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktās personas pamattiesības, kā arī tad, kad valsts un pašvaldību iestādes vai to amatpersonas ir pieļāvušas labas pārvaldības principa pārkāpumu, vai pastāv ar cilvēktiesībām saistīts strīds starp privātpersonām. Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 24.panta otrajā daļā norādīto, izskatījis personas iesniegumu, tiesībsargs var ierosināt pārbaudes lietu, ja tas atbilst tiesībsarga funkcijām un uzdevumiem un personas norādīto jautājumu ir iespējams risināt. Lai izvērtētu nepieciešamību un tiesisku pamatu ierosināt pārbaudes lietu iesniegumā norādīto iespējamo cilvēktiesību un labas pārvaldības pārkāpumu detalizētākai izvērtēšanai, tiesībsargs, pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 13.panta 11.punktu, vērsās:

1) Ogres novada pašvaldības aģentūrā "Ogres novada kultūras centrs", lūdzot iesniegt Tiesībsarga birojā pierādījumos balstītus paskaidrojumus par [personas A] atklātajā vēstulē norādīto, tajā skaitā - “nevēlamo personu sarakstu” un tā tiesisku pamatojumu;

2) Ogres novada pašvaldībā, lūdzot iesniegt Tiesībsarga birojā konkrētas un pamatotas atbildes uz šādiem jautājumiem:

- ✓ kāpēc gadījums ar mūziķa [personas A] pretenziju pret Ogres Kultūras centru tika izskatīts Ogres novada pašvaldības domes š.g. 31.maija ārkārtas sēdē, nevis risināts iestādes līmenī pušu dialogā starp mūziķi un Ogres Kultūras centra vadību, jo sevišķi, ņemot vērā to, ka mūziķis atklātajā vēstulē nav paudis pretenziju pret Ogres novada pašvaldību;
- ✓ vai tā ir ierasta kārtība un prakse - Ogres novada pašvaldības domes ārkārtas sēdēs izskatīt tās iestāžu darbinieku iekšējos komunikācijas jautājumus un pārpratumus;
- ✓ kāpēc Ogres novada pašvaldības domes š.g. 31.maija ārkārtas sēdē paskaidrojumi tika prasīti tikai vienpersoniski [personai C], bet ne Ogres Kultūras centra vadībai ([personām E un F]), kuras norādes viņa esot pildījusi, atsaot mūziķim koncertu;
- ✓ kādi ir Ogres novada pašvaldības domes saņemtie Ogres Kultūras centra vadības paskaidrojumi [personas A] aktualizētajā situācijā;
- ✓ kāpēc, noskaidrojot situācijas apstākļus, [personas C] iztaujāšanai ir piešķirta īpaša publicitāte ar dalību Ogres novada pašvaldības domes š.g. 31.maija ārkārtas sēdē, turklāt to filmējot un atsevišķa video sižeta veidā to ievietojot *youtube* kanālā, papildinot ar ziņām pašvaldības mājaslapā;
- ✓ kādas ir tiesiskās sekas [personas C] darba tiesiskajās attiecībās saistībā ar viņas š.g. 19.maija e-pastu [personai B]?

Rezultātā tiesībsargs ir saņēmis Ogres novada pašvaldības aģentūras "Ogres novada kultūras centrs" atbildes vēstuli (saņemta un reģistrēta 12.06.2023. ar Nr. 6-1/409). Savukārt no Ogres novada pašvaldības atbildi tiesībsargs norādītajā termiņā (līdz š.g.

9. jūnijam), nedz pēc tā nokavēšanas, nav saņēmis, kā arī nav saņēmis pašvaldības starpatbildi ar lūgumu pagarināt atbildes sniegšanas termiņu.

Saistībā ar šā gada plānoto pilsētas svētku koncertu norises kārtību Ogres sanatorijā Ogres novada pašvaldības aģentūra "Ogres novada kultūras centrs" paskaidro, ka tika veikta programma un mākslinieku apzināšana. Neviena programma netika akceptēta, kā arī koncerts ar mūziķa [personas A] piedalīšanos netika apstiprināts. Radošā grupa vienojās izvēlēties citu atbilstoša žanra programmu. Turklāt atbildīgais projektu koordinators bija informēts, ka piedāvātā programma netiek saskaņota un jāizvērtē citu mākslinieku piedāvājumi. Mūziķis [persona A] kā Ogres novada pašvaldības aģentūras "Ogres novada kultūras centrs" uzaicināts mākslinieks laika posmā no 2016. līdz 2022. gadam ir uzstājies sešas reizes, no kurām, aizvadītās divas reizes tieši Sanatorijā "Ogre". 2022. gada pilsētas svētku ietvaros Sanatorijā "Ogre" uzstājās mūziķi - [persona A] un [persona B]. Tā rezultātā, lai nodrošinātu mākslinieku daudzveidību pasākumos, šā gada pilsētas svētku programmā netika akceptēts koncerts ar [personas A] un [personas B] dalību.

Sniedzot skaidrojumu par Ogres novada pašvaldības aģentūras "Ogres novada kultūras centrs" darbinieces, galvenās kultūras pasākumu organizatores [personas C] rīcību, tiek norādīts, ka [persona C] kā atbildīgā projekta koordinatore piedalījās visās plānošanas sapulcēs un zināja, ka piedāvātais koncerts netiek akceptēts, ka tiks veikta cita koncerta, mākslinieku piesaistes izskatīšana. Ogres novada pašvaldības aģentūra "Ogres novada kultūras centrs" izvērtē tikai piedāvātā koncerta (tai skaitā koncertā piesaistīto mākslinieku) atbilstību pasākuma tēmai, žanram, kopējam kontekstam (lai tiktu nodrošināta daudzveidība, lai iespēju robežās katru gadu neuzstātos vieni un tie paši mākslinieki). [Personas C] atteikuma forma nesaskan ar darba grupas pieņemto lēmumu. Viņas nosūtītā vēstule, tai skaitā telefonsarunas saturs, no iestādes puses netika saskaņots. Līdz ar to vēstulē norādītā informācija ir [personas C] personīgi pausta atteikuma satura interpretācija. Ogres novada pašvaldības aģentūrai "Ogres novada kultūras centrs" nav saprotama [personas C] motivācija nosūtot šāda satura e-pastu.

Ievērojot Tiesībsarga likuma 24.panta pirmo daļu un pamatojoties uz šīs normas otro daļu, tiesībsargs secināja, ka ir tiesisks pamats un lietderība ierosināt pārbaudes lietu iesniegumā minēto faktu un iegūtās informācijas dziļākai izvērtēšanai. Rezultātā tika ierosināta pārbaudes lieta Nr.2023-21-27J, kuras ietvaros tiesībsargs secināja tālāk minēto.

Valsts pārvaldes iekārtas 10.panta piektajā daļā nostiprinātais labas pārvaldības princips paredz, ka valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu, kas kopā ar tiesiskuma principu ir vieni no valsts pārvaldi strukturējošiem un tās leģitimitāti raksturojošiem vispārējiem tiesību principiem. Satversmes 101.pants rada tiesisku pamatu pašvaldību esībai - institucionālai pastāvēšanai un funkcionālai darbībai. Atbilstoši tam pašvaldība institucionālajā aspektā ir īpaša valsts pārvaldes (jeb publisko lietu pārvaldīšanas) forma – pašpārvalde. Līdz ar to arī uz pašvaldību un tās iestādēm ir pilnībā attiecināms labas pārvaldības princips. Labas pārvaldības princips attiecas gan uz valsts pārvaldes darbību uz āru attiecībās ar sabiedrību, gan uz tās iekšējo un starpinstitucionālo darba organizāciju. No tiesiskas valsts principa un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmās un otrās daļas pašvaldībai un tās iestādēm izriet pienākums savā darbībā ievērot padotību likumam un tiesībām, kā arī ievērot cilvēktiesības, tostarp tiesiskās vienlīdzības principu, kas kā pamattiesība ir nostiprināta Satversmes 91.pantā un starptautisko tiesību dokumentos. Tiesiskā vienlīdzība nozīmē, ka nevienlīdzīga attieksme ir jāattaisno. Šis princips ir pārkāpts, ja attaisnojums ir nepietiekams vai nepieļaujams.

Vadoties no tiesībsarga rīcībā esošās informācijas secināms, ka [personas A] vēstulē raksturotā situācija neatbilst labas pārvaldības principam no Ogres novada pašvaldības aģentūras "Ogres novada kultūras centrs" puses.

Tiesībsargs akceptē Ogres novada pašvaldības aģentūras "Ogres novada kultūras centrs" sniegto argumentāciju atteikuma pamatojumam. Taču secināms, ka tas ir sniegts *post factum* un saturiski neatspoguļojas tā darbinieces [personas C] e-pastā, no kura satura Ogres novada pašvaldības aģentūras "Ogres novada kultūras centrs" norobežojas, neizzinot un nesniedzot informāciju par tā darbinieces [personas C] detalizētākiem paskaidrojumiem un motivāciju. Turklāt secināms, ka tiesībsargam nav iesniegti pierādījumi, kas liecinātu, ka iestāde [personai A] līdz atklātās vēstules nosūtīšanas brīdim būtu šādu skaidrojumu par atteikuma pamatu sniegusi. Tā nav pieņemama prakse, ka mūziķis oficiālo atteikuma iemeslu uzzina tikai pēc vēršanās tiesību aizsardzības iestādēs.

Lai arī no tiesībsarga rīcībā esošās informācijas tvēruma un [personas C] paskaidrojumu neesamības dēļ nav iespējams noskaidrot patiesos apstākļus un apsvērumus, kas slēpjas aiz kontraversālā e-pasta un Ogres novada kultūras centra norobežošanās, tiesībsargs, ņemot vērā pēdējā laikā salīdzinoši bieži saņemtās sūdzības par Ogres novada pašvaldības vadītāja īstenotās pārvaldības raksturu un vadības stilu, un ierosinātajām pārbaudes lietām, neizslēdz iespējamību, ka [personas A] publiski paustais izteikums "Facebook", kas liecina par vilšanos vietējā pašvaldībā, no pašvaldības vadības puses, iespējams, varēja tikt interpretēts kā vietējai varai nelojāls. Taču objektīvi tas nevarēja un nedrīkstēja kalpot par Ogres novada kultūras centra atteikuma iemeslu mūziķa dalībai koncertā.

Tiesībsargs norāda Ogres novada pašvaldības aģentūrai "Ogres novada kultūras centrs", ka iestādes komunikācijai uz āru, tajā skaitā ar jau iepriekš zināmiem māksliniekiem, ir jābūt lietišķai un profesionālai. Turklāt, izvēloties kādus māksliniekus kādam kultūras pasākumam vai atsakot tiem, jo sevišķi, ja dalība ir jau iepriekš bijusi apsolīta, ir jābalstās objektīvos kritērijos un pasākuma nolikumā. [Personas A] gadījumā aktualizējas retorisks jautājums – kāpēc mākslinieciskās daudzveidības aspekts bijis svarīgs tieši šoreiz, bet mazsvarīgs iepriekšējās sešas reizes, kad [persona A] tika bez problēmām akceptēts un varēja uzstāties koncertos?

Papildus tiesībsargam rada neizpratni, kāpēc gadījums ar mūziķa [personas A] pretenziju pret Ogres novada pašvaldības aģentūru "Ogres novada kultūras centrs" tika izskatīts Ogres novada pašvaldības domes š.g. 31.maija ārkārtas sēdē? Kāpēc, ievērojot labu pārvaldību, tas netika risināts iestādes līmenī pušu dialogā starp mūziķi un iestādes vadību, jo sevišķi, ņemot vērā to, ka mūziķis atklātajā vēstulē nav paudis pretenziju pret Ogres novada pašvaldību? Tāpat nav izprotams, kāpēc Ogres novada pašvaldības domes š.g. 31.maija ārkārtas sēdē paskaidrojumi tika prasīti tikai vienpersoniski [personai C], bet ne Ogres Kultūras centra vadībai ([personām E un F]), kuras norādes viņa esot pildījusi, atsakot mūziķim koncertu. Nav, skaidrs, kāpēc, noskaidrojot situācijas apstākļus, [personas C] iztaujāšanai ir piešķirta īpaša publicitāte ar dalību Ogres novada pašvaldības domes š.g. 31.maija ārkārtas sēdē, turklāt to filmējot un atsevišķa video sižeta veidā to ievietojot *youtube* kanālā, papildinot ar īpašām ziņām pašvaldības mājaslapā. Šie un citi jautājumi, kuros ietvertie faktiskie apstākļi liecina par rīcību, kas ir pretēja labas pārvaldības standartam un kultūrai pašvaldības un tās iestāžu darba organizācijā, ir palikuši neatbildēti no Ogres novada pašvaldības puses. Pašvaldības rīcība, kas ir redzama pašvaldības domes sēdēs ierakstā, attiecībā pret [personu C] ir uzskatāma par pārspīlētu, dramatizētu, nesamērīgu un cieņu pazemojošu. Tā vairāk atgādina paraugprāvu citu darbinieku iespējamai iebiedēšanai, nekā labas pārvaldības standartos sakņotu pašpārvaldes rīcību.

Pat, ja [persona C], pildot savus darba pienākumus, tiešām pārprata situāciju ar [personu A], viņas darba devēja rīcībā bija citi samērīgāki instrumenti apstākļu profesionālai un diskrētai noskaidrošanai, iespējama tiesībpārkāpuma objektīvai izvērtēšanai un disciplināra rakstura tiesisku seku apsvēršanai un piemērošanai. Tiesībsarga ieskatā, Ogres novada pašvaldības domes intervence šajā konfliktsituācijā bija pārsteidzīga, lieka un nesamērīga.

Ievērojot Tiesībsarga likuma 25.panta pirmo daļu, tiesībsargs pabeidz pārbaudes lietu, konstatējot labas pārvaldības principam neatbilstošu rīcību gan no Ogres novada pašvaldības aģentūras "Ogres novada kultūras centrs", gan Ogres novada pašvaldības puses.

Ņemot vērā minēto, tiesībsargs aicina:

- 1) Ogres novada pašvaldību:
 - a) turpmāk stingri ievērot normatīvo aktu prasības par atbilžu sniegšanu pēc būtības pilnā apmērā un noteiktā termiņā;
 - b) tās iestāžu darbinieku iekšējos komunikācijas jautājumus un pārpratumus ļaut izskatīt, izmeklēt un izvērtēt vispirms iestādes iekšienē un tikai ārkārtējas nepieciešamības gadījumā, kad tas skar sabiedrības intereses, izskatīt pašvaldības domes ārkārtas sēdē ar publicitātes veicināšanu;
 - c) izvērtējot darbinieka iespējamu tiesībpārkāpumu, kas veikts, atsaucoties uz vadības norādījumiem, apstākļu noskaidrošanu īstenot vispusīgi – pieprasot un uzklaudot paskaidrojumus arī no darbinieka vadības, lai tādējādi izslēgtu iespējamību, ka darbinieks ir rīkojies pakļautības un paklausības apstākļos vai baiļu ietekmē.
- 2) Ogres novada pašvaldības aģentūru "Ogres novada kultūras centrs":
 - a) atvainoties [personai A] par piedzīvoto situāciju un korektā veidā izskaidrot un savstarpēji pārrunāt atteikuma iemeslu un turpmākās sadarbības iespējas, ja tas vēl nav izdarīts;
 - b) pārskatīt un pilnveidot: iestādes komunikācijas kārtību uz āru kontekstā ar mākslinieku aicināšanu uz pilsētas publiskiem pasākumiem; kritērijus mākslinieku dalībai šādos pasākumos; informācijas iepriekšēju saskaņošanu iestādes iekšienē pirms tās publiskas paušanas uz āru.

Tiesībsargs lūdz Ogres novada pašvaldības aģentūru "Ogres novada kultūras centrs" sniegt informāciju par tiesībsarga rekomendāciju izpildi **līdz š.g. 28. septembrim**.

Ar cieņu
tiesībsarga vietniece

Ineta Piļāne

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu